

KS. WALDEMAR W. ŻUREK SDB* – LUBLIN

INWENTARZ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO W ŁUNIŃCU Z 1938 ROKU

Pierwsze wzmianki o polskiej miejscowości kresowej Łuniniec pochodzą z połowy XV wieku. W przeszłości odludna, całkiem głucha, poleska wieś, na równinnych i bagnistych terenach, położona przy drodze z Łunina do Kożangródka, należała do monasteru prawosławnego w Działowiczach. W 1880 roku miejscowość liczyła zaledwie 355 mieszkańców¹. Szybki rozwój zawdzięczał Łuniniec, położeniu na skrzyżowaniu nowo wybudowanych w 1884 roku linii kolejowych z Wilna przez Baranowicze-Łuniniec-Sarny-Równe do Lwowa oraz z Homla przez Mozyrz-Łuniniec-Pińsk do Brześcia. W czasach II Rzeczypospolitej miejscowość liczyła już ponad 8 tysięcy mieszkańców i była siedzibą powiatu (1928-1939) województwa poleskiego utworzonego w 1921 roku.

W 1903 roku wybudowano na cmentarzu kaplicę drewnianą pw. Wniebowzięcia Matki Boskiej, która to kaplica była do 1921 roku kościołem parafii pińskiej. W 1922 roku biskup miński Zygmunt Łoziński² erygował przy kaplicy parafię. W

* Ks. Waldemar W. Żurek SDB – dr hab. historii Kościoła, prof. KUL, dyrektor Ośrodka Archiwów Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL.

¹ *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, red. F. Sulimierski, B. Chlebowski, W. Walewski, t. 5, Warszawa 1884, s. 830.

² Łoziński Zygmunt (1870-1932) – studia teologiczne odbywał w Petersburgu, w 1895 roku przyjął święcenia kapłańskie. Pracował jako wykładowca w seminarium i opiekun młodzieży akademickiej. W latach 1898-1900 skazany na banicję w klasztorze karnym w Agłomie (Łotwa). Następnie pracował w duszpasterstwie: w Smoleńsku, Tule, Rydze, Kalwarii koło Mińska (proboszcz). Usunięty z Mińska za przyjmowanie unitów do Kościoła katolickiego, podjął wykłady w Akademii Duchownej Petersburgu i kontynuował studia biblijne w Monachium, Rzymie, Jerozolimie i ponownie w Rzymie. W czasie I wojny światowej był kapelanem w obozach jeńców wojennych. W 1917 roku został ordynariuszem reaktywowanej diecezji mińskiej. Sakrę biskupią przyjął w 1918 roku w Warszawie. Po wejściu w grudniu 1918 roku Armii Czerwonej do Mińska ukrywał się po okolicznych wioskach, powrócił do miasta po zajęciu go w sierpniu 1919 roku przez wojsko polskie. Jeszcze w tym roku po proklamowaniu Białoruskiej SRR został aresztowany i więziony w Moskwie. Na mocy traktatu ryskiego 1921 roku zwolniony, udał się do Nowogródka, gdzie organizował życie religijne w polskiej części diecezji mińskiej. W 1925 roku został ordynariuszem utworzonej diecezji pińskiej. W 1929 roku zwołał jej pierwszy synod diecezjalny. Zmarł w opinii świętości,

1931 roku ze składek wiernych i pomocy finansowej rządu polskiego zbudowano w Łunińcu kościół murowany pw. św. Józefa. Został on konsekrowany dnia 11 VII 1935 roku przez biskupa pińskiego Kazimierza Bukrabę³. Parafia należała do dekanatu Łuniniec. Do parafii w 1935 roku należały osiedla: miasto Łuniniec, Łunieniec-stacja kolejowa, Działowicze, Nowy Dwór-majątek, Prypeć. W najbliższej przyszłości projektowany był kościół rektoralny w Białym Jeziorze, na terenie parafii łunineckiej⁴. W późniejszych latach (1943 r.) należały do parafii miejscowości: miasto Łuniniec, Łunieniec-stacja kolejowa, Kolonia Lubożerdzie, Prypeć i Bostyń.

Łuniniec (biał. Лунінец, ros. Лунинец) – w wyniku zagarnięcia przez ZSRR w 1944 roku terenów wschodniej części II Rzeczypospolitej, miasto znalazło się w granicach ZSRR (Białoruska SRR), obecnie miasto na Białorusi, stolica rejonu w obwodzie brzeskim.

Opis fizyczny dokumentu rękopiśmiennego: „Inwentarz kościoła parafialnego w Łunincu 1938 r.”

Księga o wym. 235×358×14 mm oprawiona jest w twardą tekturę oklejona ciemno-zielonym płótnem. Na wierzchniej okładce (160×70 mm) naklejona jest kartka z tytułem księgi wypisanym maszynowym pismem: *ARCHIWUM PARAFII ŁUNINIEC*, poniżej pod kreską: *Inwentarz kościoła parafialnego w Łunincu 1938*, a pod spodem pismem odręcznym, czerwonym flamastrem dopisek (*Odnaleziony w Arch. Pow. Narodz. M.B. Bielsk Podl.*), po lewej sygnatura *III/I*. W górnej części grzbietu naklejona jest biała kartka (10,5×47 mm), obejmująca grzbiet z dwóch stron, na której maszynowym pismem wypisany został tytuł księgi: *Arch. Par. Łuniniec*, sygnatura *III/I i 1938*. Od wewnątrz z obu stron księgi przyklejone są wyklejki z tzw. szarego papieru. Księga składa się z 6 leg, z których pierwsza ma tylko 4 karty, pozostałe po 12 kart. Karty mają wymiary 230×352 mm. Księga uszyta jest na 3 płócienne paski szarą, lnianą nicią. Rękopis spisany jest na papierze czerpanym z filigranem w formie słowa *MIRKOW* (na niektórych kartach wi-

jego proces beatyfikacyjny rozpoczęto w 1957 roku w Rzymie, J. Misiurek, *Łoziński Zygmunt*, w: *Encyklopedia Katolicka* (dalej: EK), t. 11, Lublin 2006, kol. 554-555.

³ Bukraba Kazimierz (1885-1946), biskup piński. Urodził się w Grodnie w rodzinie urzędniczej. Do seminarium uczęszczał w Petersburgu, następnie w Innsbrucku. Święcenia kapłańskie przyjął w 1909 roku w Krakowie. Wikariusz i prefekt w Mińsku Litewskim, od 1912 roku proboszcz w Pińsku i rektor kościoła Karola Boromeusza w tym mieście, od 1917 roku proboszcz w Nowogródku, od 1928 w Brześciu nad Bugiem. Kilkakrotnie więziony jako zakładnik podczas I wojny światowej. Dnia 10 VII 1932 mianowany biskupem pińskim, konsekrowany 21 sierpnia tego roku w Wilnie przez abpa Romualda Jałbrzykowskiego. Objął diecezję 28 VIII 1932 roku. Erygował wiele nowych parafii, powołał Instytut Wyższej Kultury Religijnej. Po wybuchu II wojny światowej musiał opuścić stolicę diecezji. Rezydował we Lwowie 1939, Warszawie 1942 i od 1944 roku w Łodzi, gdzie zmarł. A. Petrani, *Bukraba Kazimierz*, w: EK, t. 2, Lublin 1995, kol. 1189-1190.

⁴ *Spis kościołów i duchowieństwa diecezji pińskiej w R. P. 1935*, Pińsk 1935, s. 124.

doczny jest dodatkowo znak wodny w formie rzymskiej cyfry I - np. str. 6 i 13 oraz drugi przypominający cyfrę 2 z mocno zaokrąglonymi końcówkami – np. str. 7, 9, 11), i bardzo delikatnym ledwo widocznym odciskiem sita na kartach. Na wszystkich 64 kartach widoczne są nadrukowane cienkie poziome linie w odstępach 10 mm. Karty paginowane są pieczętkami, jednostronnie, w prawym górnym rogu. Na pierwszej stronie znajduje się tytuł księgi: *Inwentarz parafialnego rzymsko-katolickiego kościoła w łunincu dekanatu łuninieckiego woj. poleskiego powiatu łuninieckiego, sporządzony w lipcu 1938 roku przez księdza dziekana i proboszcza Fabiana Poczobutt-Odlanickiego*. Na stronie 2 spisana jest krótka historia parafii. Strony od 3 do 5 nie są zapisane. Od 5 do 64 karty mają drukowane tabele. Tekst rozpoczyna się na verso strony 5, naniesiony czarnym atramentem, jednorodnym dość czytelnym pismem pochylonym w prawo, a kończy się na verso strony 14 ostemplowany u dołu czerwonymi pieczęciami. Od lewej: *DIECEZJA PIŃSKA, Dziekan Łuniniecki, Dnia 2 czerwca 1943 r. L. 76 ŁUNINIEC*; druga pieczęć to: *PIECZEŃ DZIEKANA ŁUNINIECKIEGO*, okrągła o średnicy 40 mm; po prawej pieczęć: *Dziekan Łuniniecki*, a nad nią podpis. Karty od 15 do 64 nie są zapisane. Na ostatniej stronie odbita jest prostokątna fioletowa pieczęć (135×55 mm) o treści: *Hoc in libro [inventarii] ecclesiae numerata filotransstossa sigilloque firmata [sexaginta quattuor fol] continentur, quod subscriptionibus et sigillo curiali munimus. die [24iem]. 19[38] anno* i odręczne atramentowe dopiski (w kwadratowych nawiasach) oraz okrągła pieczęć (o średnicy 40 mm) - pośrodku herb kardynalski, a wokół napis *KURIA DIECEZJALNA PIŃSKA*. Oba odbicia są w kolorze fioletowym. Wszystkie karty księgi u dołu przy grzbiecie na wysokości 60 mm mają dwa otworki (odległość pomiędzy 25 mm) z naklejonymi tekturowymi podkładkami; przez nie zapewne przewleczony był sznureczek, którego końce na ostatniej stronie były zatopione w lakowej czerwonej pieczęci z wyraźnie widocznym odciskiem skrzyżowanych ze sobą: *Krucyfiks z Pastorałem*, a wokół napis *KUR[IA B]ISKUPJA P[IŃ]SKA*.

Stan zachowania – 20 sierpnia 2013 roku.

Księga zachowała się w dobrym stanie. Płótno okładzinowe jest całe i mocne. Na początkowych kartach rogi naszą ślady zabrudzeń. Największe zniszczenia widoczne są na lakowej pieczęci z ostatniej strony dokumentu. Lak wykruszony jest w 30%.

Księga zabezpieczona jest tekturowa teczką.

Inwentarz znajduje się w Archiwum Diecezji Drohiczyńskiej, Zespół Archiwum Parafii Łuniniec, Sygn. III/I.

Inwentarz

[k. 1, r] Inwentarz parafialnego rzymsko-katolickiego kościoła w Łunińcu dekanatu Łuninieckiego woj. poleskiego powiatu łuninieckiego sporządzony w lipcu 1938 roku przez księdza dziekana i proboszcza Fabiana Poczobutta-Odlanickiego⁵.

[k. 2, r] Parafia łuniniecka została wydzielona z parafii pińskiej. Ościenne parafie są: na wschodzie Łachewska, na południu Osowska, na zachodzie Hancewicka.

Początek parafia łuniniecka bierze od budowy na cmentarzu kaplicy p. w. Wniebowzięcia Matki Boskiej w roku 1903-im z drzewa. Do roku 1921 kościółek na cmentarzu był filialnym. W styczniu 1922 roku został podniesiony do godności parafialnego i już we wrześniu tegoż roku był wizytowany przez J.E. Księdza Biskupa Zygmunta Łozińskiego⁶ po raz pierwszy.

Roku 1922 w kwietniu odwiedził kaplicę, która zamieniona została na kościół parafialny, Naczelnik Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej J.W. Pan Józef Piłsudski z całą świtą. Po wysłuchaniu Mszy św. Pan Naczelnik podziękował za informacje ks. kanonikowi H. Humnickiemu⁷ co do kościółka, ubolewając nad ubóstwem świątyni, składając życzenia pomyślnej budowy nowego kościoła.

W 1931 roku zbudowano murowany kościół parafialny p.w. św. Józefa ze składek wiernych przy znacznym subsydium ze skarbu Państwa udzielonym za

⁵ Poczobutt-Odlanicki Fabian (1896-1944), dziekan i proboszcz parafii Łuniniec k. Pińska. Święcenia kapłańskie otrzymał 12 VI 1921 r. w Wilnie. W latach 1921-1924 proboszcz w Kywini, w latach 1926-1932 prefekt Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Prużanie i wikariusz w parafii oraz kierownik Sodalicji Mariańskiej, 1933-1934 proboszcz w Śledzianowie i dekanalny wizytator religii. W 1934 roku przeniesiony na stanowisko proboszcza do Larczy Kartuskiej, od 1937 roku proboszcz i dziekan w Łunińcu. W okresie okupacji zaangażowany w prace konspiracyjne. Był delegatem Rządu Londyńskiego na Polesie. Rozstrzelany przez Niemców w Koźlakiewiczach koło Pińska dnia 4 VII 1944 roku za organizowanie pomocy Żydom i partyzantom radzieckim. Pochowany za kaplicą cmentarną w Pińsku. Ekshumowany po wojnie i pochowany na cmentarzu katolickim w Pińsku. Żył lat 48, w tym 23 w kapłaństwie. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, Warszawa 1977, s. 278; *Niech świadectwo nie będzie zapomniane*, opr. L. Michajlik, Grodno 200, s. 75.

⁶ Łoziński Zygmunt herbu Lubicz (1870-1932), Sługa Boży, pierwszy biskup diecezjalny w Pińsku. Urodzony w Boracinie koło Nowogródka. W latach 1917-1925 biskup miński, 1925-1932 biskup piński. Należał do najwybitniejszych polskich biskupów II Rzeczypospolitej. Więzień władz carskich i sowieckich, zawsze stał na straży wiary i występował przeciwko ateistycznemu komunizmowi. Zmarł w Wielką Sobotę w Pińsku w opinii świętości. W 1957 rozpoczął się jego proces beatyfikacyjny. Napisał kilka książek: *O miłości Ojczyzny* (Gniezno 1919), *Rozważania majowe* (pisane w więzieniu bolszewickim, Poznań 1922), *O intronizacji Serca Jezusowego* (Pińsk), *Chwalcie Pana* (podręcznik adoracyjny, Pińsk 1931), *O pracy Unijnej* (przemówienia w sprawie Unii Kościelnej, Pińsk 1930, 1931). *Zza grobu. Głos ks. Zygmunta Łozińskiego Biskupa Pińskiego*, Pińsk 1932.

⁷ Humnicki Henryk (1873-1959), wyświęcony w 1899 roku, proboszcz w Pińsku, kanclerz kurii w Pińsku. Po śmierci bpa Bukraby w 1946 r. wikariusz kapitulny diecezji pińskiej w Bielsku Podlaskim.

wstawiennictwem J.W. Pana J.E. Sławoj-Składkowskiego⁸ Ministra S.W. i Premiera Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. W 1931 roku został poświęcony przez Księdza Biskupa Zygmunta Łozińskiego i oddany do użytku wiernych, a dnia 11 lipca 1935 roku przez J.E. Księdza Kazimierza Bukrabę [k. 2, v] Biskupa Pińskiego konsekrowany.

[k. 5, v] II. Łuniniecki Rz.-Kat. kościół parafialny pod wezwaniem św. Józefa Oblubieńca N. M. Panny został zbudowany w roku 1935-ym z dawniejszej szkoły kolejowej na terenie kolejowym przez ks. dra Józefa Moniuszkę⁹, dziekana i proboszcza łuninieckiego w Łunińcu.

Kościół w stylu zniekształconego łuku romańskiego (sic!) jak i sklepienie jego jest zbudowany z cegły o wymiarze 29,60×11,72 m, z wieżą jedną nad kruchtą, na której znajduje się krzyż. Kościół wewnątrz i zewnątrz otynkowany, kryty czerwoną ogniotrwałą dachówką. Podstawa krzyża wraz z kopułą (kulą) wieży pokryta blachą miedzianą, resztę wieży blachą zwykłą malowaną.

Kościół jednonawowy – prezbiterium o wymiarze 9,90×5,34 m – nawa 20 x 10,24 m – kruchta 6,80×2,67 m – zakrystia z prawej strony kościoła 7×5,52 m.

Kościół ma 7 (siedm) okien dużych o wymiarze 5,75 x 2,5 m i dwa małe okna okrągłe o średnicy 85 cm umieszczone z frontu nad drzwiami i w szczytce absydy pozatem dwa okna o wymiarze 1,65×0,87 m [k 6, r] umieszczone na chórze przy bocznych ścianach. Wszystkie okna są w oprawie żelaznej – żelazo malowane farbą olejną. Kościół ma dwoje drzwi z frontu duże: jedno wejście do kruchty i z lewej strony boczne od kruchty do nawy duże drzwi do połowy oszklone. Drzwi są zwykłej stolarskiej roboty o wewnętrznych zamkach i okuciach fabrycznych malowane olejno.

Budowa samego tylko kościoła wraz z chórem oraz jego otynkowanie wewnątrz i zewnątrz z pobielaniem kredowym wynosiła 97 245 (słownie: dziewięćdziesiąt siedm tysięcy dwieście czterdzieć pięć) złotych.

III. W prezbiterium w specjalnej absydzie wznosi się murowany ołtarz, który całkowicie odpowiada strukturą stylowi kościoła. Nastawa wielkiego ołtarza jest betonowa w stylu barokowym o 4-ch kolumnach. Tabernakulum z kieleckiego marmuru – wewnątrz kasa pancerna – harmonizuje z całością ołtarza i o mocnych metalowych drzwiczkach z solidnym zamknięciem, które wewnątrz jest pozłacane. Mensa cała z marmuru kieleckiego wraz z podstawą na lichtarze. [k. 6, v]

⁸ Sławoj-Składkowski Felicjan (1885-1962), generał dywizji Wojska Polskiego, premier II RP, doktor medycyny, wolnomularz, członek loży wolnomularskiej Wielkiej Loży Narodowej Polski. Urodzony w Gąbinie. Trzykrotny minister spraw wewnętrznych (od 2 X do 29 XII 1926, od 3 VI 1930 do 23 VI 1931 i od 15 V 1936 do 30 IX 1939), drugi wiceminister spraw wojskowych i szef administracji armii (od 24 VI 1932 do 15 V 1936). Premier rządu RP (od 15 V 1936 do 30 IX 1939). Podczas II wojny światowej internowany w Rumunii, przebywał następnie w Turcji i w Palestynie. Od 1947 przebywał w Wielkiej Brytanii. Zmarł w Londynie.

⁹ Moniuszko Józef (1887-1958). Urodził się w Petersburgu, wyświęcony 1913, doktor filozofii, kanonik katedralny, kapelan szpitala, prefekt gimnazjum kupieckiego w Pińsku, dziekan drohiczyński i proboszcz w Siemiatyczach, proboszcz w Łunińcu i Stołpcach (1931-1932), w latach 1939-1947 proboszcz hajnowski. W 1943 aresztowany i więziony przez Gestapo.

Antependium metalowe z blachy chromowanej pośrodku litery J H S po bokach aniołowie w obłokach z blachy pozłacanej. Przed antependium stopnie potrójne drewniane. Ołtarz Wielki ma figurę świętego Józefa w niży między kolumnami, u góry obraz metalowy M. Boskiej Ostrobramskiej.

Wielki ołtarz zbudowany został w 1938 roku przez ks. Fabiana Poczobutta-Odlanickiego, dziekana i proboszcza przy ofiarnej pomocy parafian kosztem 8127 (słownie: ośm tysięcy sto dwadzieścia siedm) złotych).

	Ilość	Wartość	
		Pojedyncza	Razem
Ławek na kościele	20		875 zł
Ławek w prezbiterium	2	87 zł	164 zł
Balustrada dębowa o toczonych słupach przy prezbiterium	1		375 zł
Konfesonaly zwykłe malowane olejno	2		60 zł
Chór wraz z podstawą i balustradą, murowany wymiar jego wynosi 58,44 m ²			
Dwa boczne ołtarze prowizoryczne: jeden poświęcony ku czci N.[ajświętszego] S.[erca] J.[ezusowego] drugi N. M. Pannie			
Kazalnica ruchoma drewniana w kształcie kielicha malowana olejno	1		475 zł
[k. 7, r] W kościele zainstalowano światło elektryczne na stałe w roku 1938-ym, kosztem na co się składa żyrandol na 30 świec i 2 lampy żyrandole w kształcie korony św. Stefana (projekt i wykonanie p. Chomczyńskiego) w prezbiterium 2 kinkiety o potrójnych lampach			875 zł

Podłoga w kościele z tafli cementowych, na chórze drewniana. Wejście do zakrystii z prezbiterium.

IV. Zakrystia ma 37,54 m² o dwóch okratowanych oknach, jest ogrzewana – podłoga drewniana. Drzwi mocne o wewnętrznych zamkach.

Zakrystia murowana, tynkowana i pobielona z zewnątrz, posiada wspólne wejście do plebanii i z plebanii, t[o] z[naczy] wspólną sień.

W zakrystii znajduje się:

L.p.		Ilość	Wartość	
			Pojedyncza	Razem
1.	na ornaty szafa	1		160 zł
2-4.	[k. 7, v] Dwie komody z małymi szafkami i jedna nastawna z szufladami	2		417 zł
5.	Wieszaki na komży	2		35 zł
6.	Szafka stojąca na lewatez	1		40 zł
7.	Klęcznik z tablicą modlitw	1		22 zł
8.	Krzyż nad tablicą modlitw	1		7 zł
9.	Krzyż nad szafą	2		80 zł
10.	Portrety Papieża i Ordynariuszy	3		37 zł
11.	Obrazy (oleodr[oleodruk]) N. M. P. i N. S. J.	2		40 zł
12.	Obraz Narodzenia P. Jezusa olejno malowany duży niezn[anego] artysty	1		
13.	Obraz M[atki] Boskiej olejny	1		
14.	Stacje drogi krzyżowej (ole[o]dr[uk])	14		

L.p.	[k. 8, r] A. Utensylia metalowe	Ilość	Wartość	
			Pojedyncza	Razem
1.	Monstrancja	1		115 zł
2.	Relikwiarz	1		90 zł
3.	Kielichy z patenami	4		780 zł
4.	Kustodium ^a	1		50 zł
5.	Puszka do komunikantów	2		375 zł
6.	Naczynie do hostyj	1		20 zł
7.	Naczynie do olejów św. z tacą	1		35 zł
8.	Naczynie do ablucji	1		20 zł
9.	Naczynie do ol. infirmorum	1		15 zł
10.	Patena do chorych	1		20 zł
11.	Patena do Komunii św.	1		30 zł
12.	Tablet owalny do ampulek	2	22 zł	44 zł
13.	Turybularz ^b z łódką	1		78 zł
14.	Trzonek do kropidła	1		15 zł
15.	Kociołek do wody św.	1		35 zł
16.	Krzyż procesyjny z mosiądzu	1		70 zł
17.	Krzyż pogrzebowy drewniany	1		15 zł
18.	Krzyż pogrzebowy do katafalku	1		15 zł
19.	Krzyż stojący odlew bronz (sic!) srebrz[ony]	3	43 zł	129 zł

^a Kustodium (łac. *custodire* – strzec) – naczynie liturgiczne służące do przechowywania Najświętszego Sakramentu (Hostii), wystawionego w monstrancji podczas nabożeństw i procesji.

^b Trybularz, kadzielnica – naczynie, do którego na rozżarzone węgle sypie się kadzidło, służące do okadzania: ołtarza, darów ofiarnych, Najświętszego Sakramentu, Ewangeliarza, krzyża, figur, celebriansa, uczestników liturgii.

20.	Krzyże stojące ołowiane	2	7 zł	14 zł
21.	Lichtarze lane z mosiądzu	10	60 zł	600 zł
22.	Lichtarze z blachy mosiężnej	6	45 zł	270 zł
23.	Lichtarze małe z blachy mosiężnej	4	25 zł	100 zł
24.	Kandelabry ^c 3 ram[ienne] mosiężne	2	35 zł	70 zł
25.	Dzwonki harmonije mosiężne	2	30 zł	60 zł
26.	Dzwonki pojedyncze mosiężne	3	7 zł	21 zł
27.	[k. 8, v] Lampa wieczna srebrzona	1		110 zł
28.	Umywarka-lewaterz zwykła	1		15 zł
29.	Skarbona	2		35 zł
30.	Zacheuski ^d	12	7 zł	84 zł
31.	Wycinarka do hostyj	2	15 zł	30 zł
32.	Wycinarka do komunik[antów].	2	12 zł	24 zł
33.	Żelazko do hostyj i komunik[antów]	1		125 zł
34.	Naczynie do wody św. – dla odw[iedzania] chorych	1		18 zł
35.	Naczynie do ol[ejów] św. (cynkowe) zużyte	1		
36.	Wota srebrne zawiesz[one] na ołtarzu M[atki] Boskiej	10		
37.	Wota złote (medalik i krzyżyk)	2		

L.p.	[k. 9, r] B. Aparaty	Ilość
1.	Ornaty białe	6
2.	Ornaty czerwone	1
3.	Ornaty fioletowe	2
4.	Ornaty zielone	2
5.	Ornaty czarne	3
6.	Kapy białe	3
7.	Kapy czerwone	1
8.	Kapy fioletowe	1
9.	Kapy zielone	1
10.	Kapy czarne	1
11.	Stuły fioletowe	6
12.	Stuły czarne	2

^c Kandelabr – duży, stojący, kilkuramienny świecznik. Początkowo prosty wykonywany z drewna, trzciny, gliny lub metalu, później z brązu, marmuru, alabastru i z ozdobami. Podstawę – stopę kandelabra tworzą trzy zwierzęce stopy (często łapy lwa), ozdobione formami (stopami) ludzkimi lub zwierzęcymi. Na górze posiada płaskie naczynie. Kandelabry zdobiły świątynie, pałace, łaźnie publiczne.

^d Zacheuszek – dowód poświęcenia kościoła. Klocek, płytką z symbolicznym krzyżykiem wmurowana w ściany wewnętrzne kościoła, także malowany na ścianie znak małego krzyża. Zacheuski są umieszczane w tych miejscach, zwyczajowo dwunastu, które biskup namaścił podczas konsekracji kościoła. Pod znakiem obowiązuje lampka lub świeca czy świecznik (również nazywany zacheuszkiem) zawieszony na ścianie. Nazwa pochodzi od celnika Zacheusza, który przyjął Jezusa Chrystusa w swoim domu.

13.	Stuły czerwone	1
14.	Stuły zielone	1
15.	Stuły białe	1
16.	Dalmatyka biała	1
17.	Bursa do chorych	1
18.	Bursa do komunii św.	1
19.	Welony	2
20.	Sukienki do puszek	3
21.	Konopea białe	2

L.p.	[k. 9, v] C. Bielizna	Ilość	Wartość	
			Pojedyncza	Razem
1.	Alby	7		
2.	Komże	20		
3.	Humerały	7		
4.	Korporałów	15		
5.	Korporaliki do chorych	2		
6.	Puryfikaterzy	15		
7.	Ręczniczków	15		
8.	Palek	11		
9.	Paski	4	14 zł	56 zł
10.	Obrusów	10		
11.	Ręczników do lawaterza	3		

L.p.	k. 10, r] D. Przedmioty z drzewa i innych mater[iałów]	Ilość	Wartość	
			Pojedyncza	Razem
1.	Ampułki szklane	4	2,5 zł	10 zł
2.	Lichtarze katafalkowe drewn[iana]	12	4,5 zł	54 zł
3.	Krzyż katafalkowy drewn[iana]	1	5 zł	5 zł
4.	Trumna katafalkowa drewn[iana]	1		45 zł
5.	Chorągwie jedna i dwa sztand[ary]	3		95 zł
6.	Pochodnie	2		40 zł
7.	Całuny	2		115 zł
8.	Baldachim ^e	1		110 zł
9.	Chorągwie do procesji białej	4		375 zł
10.	Dywany cztery huc[ulskie] i jeden franc[uski]	5		780 zł
11.	Dywanik na klęcznik franc[uski].	1		78 zł
12.	Chodniki huculskie	2		195 zł
13.	Poduszki do białej procesji	2		
14.	Poduszki do mszałów	2		
15.	Pulpit do mszałów	1		35 zł

^e Baldachim - dekoracyjny ochronny daszek z materiału koloru białego, rozpięty na drążkach, przeznaczony do noszenia. W parafiach noszony nad Najświętszym Sakramentem w czasie procesji teoforycznych.

16.	Pulpit do spiewu	2		40 zł
17.	Kłęczników	2		30 zł
18.	Krzesel wiedeńskich	4		20 zł
19.	Foteli wiedeńskich	3		30 zł
20.	Kłosze szklane do kwiatów	6		30 zł
21.	Żłobek komplet z 20 fig[urami]	1		60 zł
22.	Grób wraz z figurą P[ana] Jezusa	1		90 zł
23.	Figura św. Józefa	1		350 zł
24.	Figura N[ajświętszego S[erca] Jezusowego	1		90 zł
25.	Figura św. Jana Nep[omucena]	1		60 zł
26.	Ołtarzyk do procesji białej	1		45 zł
27.	[k. 10, v] Kanony dwa komplety	2		42 zł
28.	Stół	1		25 zł
29.	Biurko zwykłe	1		
30.	Szafa dla aktów	1		
31.	Szafa na chórze na nuty	1		
32.	Szafa oszklona	1		
33.	Komód w zakrystii z szufl[adami]	2		
34.	Szafa na ornaty	1		
35.	Obraz duży Narodz[enia] P[ana] Jezusa	1		
36.	Obraz duży Przenajśw. Trójcy	1		
37.	Obraz duży M. Boskiej	1		
38.	Stółek z dwoma stopniami	1		
39.	Drabina składana z okuciem	1		37 zł
40.	Umbrakulum ^f	1		17 zł
41.	Zasłona fiolet[owa] na W[ielki] ołtarz	1		12 zł
42.	Pokrycie na wielki ołtarz plusz	1		57 zł
43.	Pokrycie na boczne ołtarze pop.	2		9 zł
44.	Birety	2		
45.	Biblioteczka kościelna (szafka)	1		21 zł
46.	Pelerynki dla chłopców (różne kol.)	20		107 zł
47.	Kierce (zużyte mocno)	10		
48.	Figura M. Boskiej z Lourdes obok kościoła	1		270 zł
49.	Pieczęć okrągła metalowa z wyrzeźbieniem tułowia św. Józefa z Dz[ieciątkiem] Jezus i lilią z nadpisem wokoło „Ecclesia parochialis s[ancti] Josephii Łuniniec”	1		

^f Umbraculum (łac.) – w liturgii rzymskokatolickiej parawanik zastaniający monstrancję wystawioną podczas liturgii. Wykonany z białego jedwabiu, najczęściej w formie małej chorągwi, której drzewce opiera się na podstawie, przyozdobiony najczęściej symbolami Eucharystii, zakończony frędzlami. Stosowany w liturgii do Vaticanum II.

L.p.	[k. 11, r] E. Księgi liturgiczne	Ilość	Wartość	
			Pojedyncza	Razem
1.	Mszały (jeden nowy i 2 stare)	3	270 zł	270 zł
2.	Mszał żałobny	1		20 zł
3.	Kancjonał ^g	1		17 zł
4.	Brewiarz stary na wszystkie pory roku	1		
5.	Rytuał ^h	1		40 zł
6.	Śpiewnik Siedleckiego ⁱ	1		12 zł
7.	Vesperiales	1		8 zł
8.	Rytualik mały	1		
9.	Ewangeliczka stara	1		
10.	Książeczka do modlitw po Mszy św.	1		5 zł

[k. 11, r] V. Dzwonnica znajduje się w wieży kościelnej wejście z babińca przez te same drzwi co i na chór o wygodnych schodach. W samej dzwonnicy są cztery okna, które zamiast oszkleń posiadają listewki drewniane malowane olejno. Są trzy dzwony bez imion jeden wagi 360 kg wartości 2480 (dwa tysiące czterysta ośmdziesiąt) złotych i dwa dzwony mniejsze o łącznej wadze 115 kg wartości 815 (ośmset piętnaście) złotych.

VI. Cmentarz kościelny nie istnieje, gdyż kościół zbudowany blisko torów kolejowych i dotychczas nie ma prawa własności placu – terenu. Procesja odbywa się wokół figury M. Boskiej obok kościoła z lewej strony od frontu.

^g Kancjonał (łac.) – zbiór śpiewów używanych w liturgii, niekiedy utożsamiany z kantyczkami.

^h Rytuał (łac. rituale) – księga liturgiczna zawierająca teksty i normy porządkowe (rubryki) wykorzystywane podczas sprawowania sakramentów, sakramentaliów, błogosławieństw i w czasie innych czynności liturgicznych lub sprawowania liturgii.

ⁱ Siedlecki Jan (ur. 14 XII 1829 w Warszawie, zm. 10 II 1902 w Krakowie) – tłumacz, wydawca, autor najstarszego i najlepszego *Śpiewnika Kościelnego*, ukazującego się od 1878 roku (w Krakowie) do dnia dzisiejszego. W 1847 roku wstąpił do Zgromadzenia Księży Misjonarzy św. Wincentego a Paulo i w 1849 roku złożył śluby zakonne. Studiował teologię w seminarium duchownym przy kościele pw. Świętego Krzyża w Warszawie i tam też przyjął święcenia kapłańskie w 1852 roku. Pracował w seminarium i w duszpasterstwie. Był kapelanem i spowiednikiem sióstr szarytek we Lwowie 1861-1863, następnie kapelanem szarytek w Krakowie, od 1864 roku administratorem domu zakonnego w Krakowie. Gromadząc środki na wykończenie fasady kościoła seminaryjnego, podjął się ryzykownych operacji giełdowych, które przyniosły straty finansowe zgromadzeniu. Z tego powodu opuścił zgromadzenie i został przyjęty do diecezji krakowskiej przez biskupa A. Gałęckiego. W latach 1874-1884 był katechetą w szkole przy kościele św. Barbary w Krakowie, w latach 1878-1895 spowiednikiem w Kościele Mariackim, 1889-1895 rektorem kościoła św. Wojciecha. Od 1896 roku mieszkał w domu księży emerytów przy kościele św. Marka w Krakowie. Najważniejszym jego dziełem jest *Śpiewniczek pieśni kościelnych dla użytku młodzieży szkolnej* (Kraków 1876). Do kolejnych jego wydań (Kraków 1878) dołączył nuty, dzięki czemu śpiewnik zyskał popularność w Galicji i Królestwie Polskim. Od 1928 roku wydawany był jako *Śpiewnik kościelny*. W. Umiński, *Siedlecki Jan*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 18, Lublin 2013, kol. 136.

[k. 12, r] VII. Cmentarz grzebalny w parafii jest jeden, przeznaczony wyłącznie dla katolików, oddalony od kościoła do 2 km. Posiada miejsce dla dzieci i przypadkowych, lecz na kwartały nie rozbity, wobec tego i księga cmentarna nie jest prowadzona. Ogrodzenie sztachetowe, zadrzewienie wokół niego. Został założony w roku 1903-im i w tymże roku zbudowano kaplicę wraz z domem przedpogrzebowym, w którym obecnie stale mieszka grabarz-dozorca. Kaplica odremontowana gruntownie (nowy dach i fundamenta) w 1937 roku staraniem ks. Fabiana Poczobutta-Odlanickiego i dano nowe ogrodzenie; kosztu remontu i ogrodzenia wyniosło jeden tysiąc ośmset siedemdziesiąt trzy (1873) złotych. Dom przedpogrzebowy potrzebuje kapitalnego remontu. Obszar cmentarza dwa i pół hektara (2¹/₂ ha) wynosi i przepełnionym nie jest.

[k. 12, v] VIII. Kościół ma nadane pięć (5) hektarów łąk nad rzeką Prypeć za mostami kolejowymi w 12 km od Łunińca z lewej strony toru kolejowego w kierunku Łuniniec-Widybór, przy granicy ziemi kolejowej; wymierzonej z obszaru majątku Łunina, w miejscowości pod nazwą Ślizina przez księcia Franciszka Druckiego-Lubeckiego¹⁰. (I) Pomiaru na gruncie dokonał i plan sporządził p[od]ług południka magnesowego w roku 1924 A. Szymanowski geometra i administrator majątku Łunin. Plan jest opatrzony pieczęcią i podpisem ks. kanonika Humnickiego Henryka, jako dziekana i proboszcza Łuninieckiego za L. 193.

W samym m[ajątku] Łuniniec s.p. Józefa Baturycka testamentem z d. 22 IV 1931 roku i cesją rejentalną praw dzierżawnych z d. 18 V 1931 r. i testamentem z (II) 9 VI 1931 r. i cesją tegoż dnia i roku przekazała na wieczne czasy kościołowi [k. 13, r] rz[ymsko]-k[atolickiemu] w Łunińcu trzy drewniane domki wraz z placem przy ulicy Kolejowej pod №1 o powierzchni trzy tysiące ośmset ośmdziesiąt siedm metrów kwadratowych (3887 m²), a zatwierdzono przez S[ąd] Okręgowy w Pińsku w dniu 6 X 1933 roku. Posesja ta graniczy z jednej strony od posesji Fajwela Dziehciaara długości 42,9 m, z drugiej od ulicy Kolejowej – Żeromskiego 201 m i z trzeciej strony od posesji Szczerbokowej 211 m długości. Posesja ma kształt świętego trójkąta. Jak również cztery tysiące pięćset złotych (4500) w go-

¹⁰ Drucki-Lubecki Franciszek Marian, urodzony dnia 10 X 1878 w Łuninie, polski ziemianin i działacz społeczny związany z Polesiem, senator II i III kadencji (1928-1935). Po ukończeniu Liceum Aleksandryjskiego służył w wojsku (1899-1901), następnie osiadł w rodzinnym Łuninie, gdzie przejął gospodarstwo po ojcu. Pracował również jako sekretarz kancelarii Rady Państwa. Na początku XX wieku działał w rosyjskiej Partii Konstytucyjno-Demokratycznej. W czasie zjazdu partii w kwietniu 1906 poparł wywłaszczenie wielkiej własności ziemskiej. Proponował, by przyszły ustrój agrarny określały zasady wybrane na podstawie demokratycznego prawa wyborczego do ziemstw. W czasie I wojny światowej zmobilizowany do wojska rosyjskiego, krótko w 1915 roku więziony w Dyneburgu. W latach 1918-1921 służył w Wojsku Polskim, a po zakończeniu wojny polsko-bolszewickiej powrócił do rodzinnego majątku. Zakładał i przewodniczył Związkowi Ziemian w powiecie Łuniniec, był radnym gminy Łunin oraz członkiem sejmiku i wydziału powiatowego w Łunińcu. W 1928 stanął na czele Rady Powiatowej BBWR. W tym samym roku został wybrany na senatora z województwa poleskiego. W latach 30. Ubiegłego wieku zamieszkał w Warszawie, gdzie zmarł podczas powstania warszawskiego w 1944 roku. Odznaczony orderami św. Stanisława (1906) i św. Anny (1916). D. Tarasiuk, *Między nadzieją a niepokojem. Działalność społeczno-kulturalna i polityczna Polaków na wschodniej Białorusi w latach 1905-1918*, Lublin 2007.

tówce celem upiększenia kościoła i budowy organów. Pieniądze powyższe znajdują w Kurii Biskupa Pińskiego wraz z testamentem. Domy owe wraz z dwoma zabudowaniami w obecnej chwili nie przedstawiają prawie żadnej wartości. Potrzebują kapitalnego remontu, a jeden z nich wraz z budynkiem gospodarczym w kompletnej ruinie.

W domach owych mieszkają księża wikariusze i służba kościelna. Proboszcz mieszka przy kościele [k. 13, v] w domu kolejowym.

L.p.		Ilość
1.	Księga urodzeń od 1909 do 1919 r.	1
2.	Księga urodzeń 1919 – 1924 r.	1
3.	Księga urodzeń 1925 – 1937 r.	1
4.	Księga urodzeń 1938 –	1
5.	Księga ślubów 1909 do 1924 r.	1
6.	Księga ślubów 1925 – 1937 r.	1
7.	Księga ślubów 1938 –	1
8.	Księga protokołów przedślubnych 1909 – 1924 r.	1
9.	Księga protokołów przedślubnych 1925 – 1943 r.	1
10.	Księga protokołów przedślubnych 1944 –	1
11.	Księga zmarłych 1909 – 1924 r.	1
12.	Księga zmarłych 1925 – 1938 r.	1
13.	Księga zmarłych 1938 –	1
14.	Księga nawróconych 1915 – 1930	1
15.	Księga nawróconych 1930 –	1
16.	Księga bierzmowanych 1935	1
17.	Księga spisu parafian 1923 r.	1
18.	Księga spisu parafian 1938 r.	1
19.	Księga spisu parafian 1910 i 1913 r.	1
20.	Akta urzędowe od 1909 do 1937 r. w 20 teczkach	
21.	Księga inwentarza kościelnego	1
22.	Księga bractwa Straży Hon[orowej] N[ajświętszego] Serca] J[ezusowego]	1
23.	Księga złota kościoła łuninieckiego	1
24.	Księga papierów wych[odzących] i przychodz[ących]	2
25.	Księga protokołów Rady paraf[ialnej]	1
26.	Księga rachunkowa budowy kościoła	1

[k. 14, r] IX. O budynkach mieszkalnych i gospodarczych i X. beneficjum kościoła vide str. 13.

XI. Przy parafii istnieją: 1) bractwo Straży honorowej Najśw. Serca Jezusowego, licząca 34 członków 2) T[owarzystwo] Caritas 117 członków 3) T[owarzystwo] Wiedzy Chrześcijańskiej 23 członków 4) bractwo Żywego Różańca 5 kółek a 15 członków 5) Stowarzyszenie Kobiet 57 osób i 6) Stowarzyszenie Dziewcząt Katolickich 37 osób – wszystkie owe bractwa i stowarzyszenia powstały w roku 1937 i 1938-ym za staraniem księdza Fabiana Poczobutta-Odlanickiego, dziekana i proboszcza łuninieckiego.

W Łunińcu są: 1) dwie szkoły powszechne – męska i żeńska o 417 uczniów i uczennic (sic!) katol[ickich] 2) jedno gimnazjum koeduk[acyjne] o 207 uczn[iach] kat[olickich] 3) Szkoła Mech[aniczno]-Stol[arska] o 73 uczn[iach] kat[olickich] 4) Szkoła Kroju i Szycia z Hafciarstwem P[olskiej] M[acierzy] S[zkolnej]¹¹ o 67 uczennicach kat. 5) Bursa żeńska P.M.S. na 55-60 osób.

XII. Porządek nabożeństw: w niedziele i święta o godzinie 6⁰⁰-ej 1) prymaria o godz. 8⁰⁰-ej 2) Msza św. dla wojska 3) o godz. 9⁰⁰ dla uczniów z naukami krótkimi po Mszy św. 4) o godz. 11⁰⁰-ej Suma – przed sumą procesja z „Asperges” kazanie przed „Credo”, po sumie suplikacje. Nieszpory w niedziele i święta o g. 16⁰⁰-ej [k. 14, v] przed nieszporami krótka nauka katechizmowa.

W piątki wielkiego postu droga krzyżowa o g. 17⁰⁰-ej wraz z błogosławieństwem.

W niedziele wielkiego postu „Gorzkie żale” z wystawieniem Przen[ajświętszego] Sakramentu z nauką pasyjną o godz. 17⁰⁰-ej i ucałowanie relikwii. Gorzkich żali jedna cz[ęść]. Rezurekcja o godzinie 6⁰⁰-ej z procesją i Mszą św. Pasterka o północy.

We czwartki adoracja Sanctissimi o godz. 18⁰⁰-ej. Nabożeństwa majowe, czerwcowe i październikowe o godz. 18⁰⁰-ej.

Odpusty w kościele parafialnym łuninieckim dnia 19 marca, tytuł kościoła św. Józefa Oblubieńca i 3-go maja N. Marii Panny Królowej Korony Polskiej nadane przez Stolicę Apostolską z dn. 18 listopada 1937 roku za L. 8915/37 na lat siedm.

Proboszcz parafii rzym.-kat. w Łunińcu pod wezwaniem św. Józefa Oblubieńca ma obowiązek odprawiania dwóch Mszy św. żałobnych: w marcu za duszę ś.p.

¹¹ Polska Macierz Szkolna, organizacja kulturalno-oświatowa, założona na terenie Królestwa Polskiego w 1906 roku na mocy reskryptu carskiego zezwalającego na zakładanie prywatnych szkół z polskim językiem wykładowym, jednak bez praw publicznych. Jej celem było krzewienie i popieranie oświaty w duchu chrześcijańskim i narodowym poprzez zakładanie i prowadzenie instytucji wychowawczo-oświatowych; ochronek, szkół powszechnych, seminariów nauczycielskich, szkół średnich i szkół wyższych, organizowanie czytelni, bibliotek, uniwersytetów ludowych, urządzania odczytów, wykładów, pogadanek, przedstawięń publicznych, wydawania i rozpowszechniania książek. Już w 1907 roku władze rosyjskie zdelegalizowały PMS, która odtąd działała w konspiracji aż do 1916 roku. Niemieckie władze okupacyjne zezwoliły na jej reaktywację i zatwierdziły statut. Dnia 3 V 1918 roku w całej Polsce odbyły się zorganizowane przez Straż Kresową i PMS manifestacje jako protest przeciw układom brzeskim (z lutego 1918), przekazującym Chełmszczyznę i Podlasie Ukrainie. Po odzyskaniu niepodległości działalność PMS rozszerzyła się na Śląsk Cieszyński i województwa północno-wschodnie kraju. W połowie lat trzydziestych XX wieku PMS prowadziła: 15 szkół średnich ogólnokształcących, 18 szkół handlowych, 13 męskich szkół rzemieślniczych, 10 żeńskich szkół przemysłowych, 5 doksztalających szkół zawodowych, 51 szkół powszechnych, 24 bursy, 36 ochronek oraz ok. 800 bibliotek. W szczytowym okresie liczyła ponad 30 tys. członków. Szeroką działalność stowarzyszenie prowadziło poza ówczesnymi granicami kraju. Od 1921 roku na terenie Wolnego Miasta Gdańska utrzymywała ochronki podtrzymujące polskość wśród dzieci oraz prowadziła polskie gimnazjum. W Czechosłowacji była największą polską organizacją liczącą ponad 8 tys. członków: robotników, górników, drobnych rolników oraz utrzymywała polskie szkolnictwo prywatne na Śląsku Cieszyńskim i na Morawach. PMS deklarowała swą apolityczność, jednak pozostawała pod wpływem Stronnictwa Narodowego i Chrześcijańskiej Demokracji. Organizacja istniała do 1 VIII 1940 roku. Zlikwidowana zarządzeniem niemieckich władz okupacyjnych. Z Skierczyński, *Macierz Szkolna, Polska Macierz Szkolna, Macierz Polska*, w: EK, t. 11, Lublin 2006, kol. 723-725.

Józefy Baturyckiej jedną i drugą w maju za duszę ś.p. Zofii Jerzykowicz co roku.

XIII. Parafia łuniniecka wg spisu parafialnego w roku 1938-ym liczyła 3678 dusz. Do parafii należy tylko same miasto Łuniniec z kol. Lubożerdzie przy Łuniniec z budkami dróżników kol[ejowych] do st[acji] k[olejowych] Prypeć i Bostyń.

Diecezja Pińska

Dziekan Łuniniecki

Dnia 22 czerwca 1943 r.

L. 76

Zgodność niniejszego z rzeczywistym stanem stwierdzam

ks. F. Poczobutt-Odlanicki

THE INVENTORY OF THE PARISH CHURCH IN ŁUNINIEC IN 1938

Summary

Each inventory which refers to the actual list of quantity and value of all the assets of the entity, in this case the St. Joseph parish church in Łuniniec in 1938, is the basis for evaluation of the financial status of this parish. It contains all the data on the parish church, its furniture, paraments and liturgical vessels. It describes the parish office, produced documents of this office and all financial inflows for the parish and clergy working in it. The inventory, like the documentation confirming the parish visitation, is very authoritative and rich in information not only on the very parish, but also on the people and the prevailing relations in the parish.

Translated by Aneta Kiper